

Almanach

För Året

Efter Frälsarens CHRISTI Födelse,

I 797.

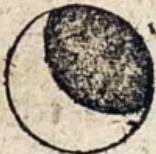
Til STOCKHOLMS Horizont,
Belägen vid 59 grad. 20½ min. Polhögd.

Efter Hans Kengl. Majts Nådigste
stadgande utgivven

Af Dets Wetenkaps = Academie.

Sol-Förmörfelse
d. 24 Jun.

Mån-Förmörfelse
den 4 Deca

STOCKHOLM,

Tryckt hos JORAN PERR LINDEM.

Eremol. sättes häftadt och skrivit för i Skilling Bank.

ester, så att flönanaden mellan hennes visande och Solens lin-
eller Nedgång icke altid är så stor, som i föregående Läfsta uts-
satt finnes, så här Vendel-Kulan i förra handelsen skrufsas
en eller annan härommån Ned och i den senare Up.

Nyttan af inhemska wilda Träd- och Busharter samit deras frukter.

(Fortsättning.)

Af

Herr OLOF SWARTZ,

Professor vid Bergianske Trädgårds-Skolan.

Ett vatten lift det Ungersta kan distilleras af
Granbarr, hwartil tages om våren t. ex. af de
ytterste topparna på granen en tunna, samt 2
skewpor råggröpe och en skewpa malt, som brän-
nes, klaras och distilleras med 3 gdpnar Gran-
qvistar med sine barr.

S å g g.

Får sine lsf först om våren bland våra träd,
och blommor skönt tillska med Tulpanen, och då
en busken dammar, braxen lefer, lin och ham-
pa fås.
Trætet

Træet är hvitt, lätt och tjenligt til bōsse
stockar, pipstaxt m. m. Färst luftar det liksom
bladen, hvilka ej röras af hästar eller getter.

Qvistar lagde i fornosten under såden, tros
afshålla mössen (Gadd).

Inre barken af Trædet färgar grönt. Bär-
ren lufta widrigt, men torkade och med kärnarne
stötte, och stöpte i hvitt vin, gbra det samma
smakeligt som Körnbärsvin. Bränwin kan oöf
brännas af bären.

Lind.

Et af de angenämaste för sit utseende,
blommar, blad och stugga; nyttjas til Aléer och
häckar som klippas.

Træet är löpare än Aspens, lätt, ej utsatt
för mask, och slätt; tjenligt til bilor, flaskar, men
mindre dugligt til kårl. Kolen äro goda til frut
och pastelsvärta.

Træet betas lättel. så svart som Ebenholz.
Löfvet är godt fåsoder, men duger ej för for; ty
midken blir seg, smidret deraf igliglikt och smakar illa.

I Preusen tappar man iast utur Lindstam-
mar liksom Björklake hos os.

Af Barken blott i vatten kan göras stråns
gar och deraf korgar, som vanligen sles i Ryßland.

Lön.

Ett skönt Träd mål passande til Aléer, öf-
wen til häckar, som blommar vid sjelfwa löfs
sprickningen. Det har et hvitt latt trå, formeligt
til byggestockar, bord, bågar, och sökes af Swarts-
ware. De qvistiga ställen på trædet brukas til ske-
dars förfärdigande. Sårad bittida om våren la-
kar Lönen ymnigt, af hvilket watten Socker kan
fås genom införning.

Opel.

Är högwärt och kan åfwen brukas til Aléer
af wackert utseende.

Træet är hårdt och slätt, dugligt til axlar,
hjul, Instrumenter, handtag, m. m.

Hwartannat är här Oxen ymnigt och bären
som mogna fällan förrän vid Löffallningen, åtas
på Landet, ehuru de äro något vådergivwande.
Genom gäsning kan brännewin brännas af dem.

Pil.

1. Grönpil (*Salix fragilis* L.) växer gansta
stor, men grenarne äro wid lederne mycket födre.
Det passar också för Aléer, men hårtill böra
Hanne-träd väljas.

Bien söka särdeles blommarne, åfwen som
andre pilarters.

2. Svart

2. **Hvitpil.** (*Salix alba* L.) Åfwen som det förs
ra et högt Träd, och tjenar ånnu bättre til samma
åndamål, hälst den icke åtes af Pilmassen. Står
också bättre emot vädren, såsom mindre skör. —
I Siberien brukas Trädet til båtar, emedan det
ej spricker i Solen.

Barken färgar ylle och Siden Canelbrunt då
det kokas med lut i et kopparkärl.

Den har också blifvit berömd såsom et fräse
medel ensam el. blandad med en 5:te del China.

Poppelpil. (*Populus nigra* L.).

Wärer snart och får et ångenämt utseende.
Träet såsom löst kan ej mycket användas, men
barken som intet super vatn och är ganska lätt,
brukas af Skänse Fiskarne til Flår åt deras
garn. Schäffer i Regensburg har lätit bereda
et godt papper af frö-dunet. Får kunna fodras
om wintren med de afhuggne bladfulla torkade
kvistarne.

Poppelträd. (*Populus alba* L.)

Wärer åfwen fort, med hwit och spridande
frona. Redskap och skedar m. m. kunna förfärs-
digas af Träet, som på gamla Träd är brun-
aktigt. För den hastiga växten kunna humles-
skdar lätt deraf århållas.

Kön

Kön.

År et Träd af fortare ålder, prydligt särdes-
les om vår och höst, och blommar under högsta
Sommaren. Det är skickligt til Alléer, och Trä-
ånnet som är lätt och segt, kan brukas til bord,
hjulspinnar, m. m. och af roten göras knifftaft
och dylikt.

Bären nyttjas af fogelfångare, och kunna de
åfwen gifwas åt kreatur, får och häns.

Den prässade fasten purgerar och drifwer
watten.

Bränwin kan oft destilleras af bären.

Tall.

Åger samma egenskaper som blifvit tillagde
Gränen; men warar längre, ofta 400 år och ål-
star torr jordmån. Träet är waraktigt, lätt, flyf-
wes väl til timmer, stepsmäster, sparrar, bräs-
der, sångar, bord, fistor, blos, pertor, och utom
detta til bränste.

Martall bruка Lapparne til kôlar på sina puls-
kor, bågar och skidor.

Toppfötten. (*Tallstrunt*) äro et bekant mes-
del för sjörbjugg.

Barken stott tjenar til garfning och af den
inre göres nödbrott af de fattige i Dalarna och
Norrländ. Den ytre brukas i stället för kork.

Beck,

Det, Tjåra och Klmrdt århålls genom bränning
af rötterne.

Wild-Apel. Surappel.

Finnest ymnigst på Smålands, Ölands och Skånes ångar. Trætet är hårdt och tjenar ibland annat ganska väl til-qwarnhjul. Med barken färgas ull gul; och Wild-Apelast skal borttaga krampdrag, då det sjuka stället dermed smörjes (Linné). Blommarne besökas mycket af Bien.

Wild-påron.

Träffas särdeles i Skåne, men är fällsammare än den förra. Den trå är tätt, ej tungt och ganska slätt; samt sötes mycket af Swarshware och Timmermän til werktyg.

Swenske wilde Buskarter.

Afwenbok. (Carpinus Betulus.)

År en stor Buskart eller et af de mindre Træds-
slagen. Förträffelig til höga häckar, som fåla väl
at skäras och klippas. Om stammen såras om
våren, utlakar watten. Vostkap förtåra blaven
gärna. Den inre Barken färgar Ulte gult.

Trætet som är hvitt, segt och hårdare än Ør-
lene.

lens, tjenar til arlar, block, qvarnhjul, tryssla-
gor, samt Bildthuggare-arbeten.

Kolen häraf bliswa så goda som de af Bok.

Alster. (Evonymus vulgaris.)

En buske som kallas Käringtand på Öland
och Benved i Skåne, växer ofta til 10 alnars
högd: och passar ganska väl til häckar i Trågårdar,
där den pryder särdeles om hösten med sine
röda frukter. Bladen bliswa också då röda och
genomskinlige och falla sent af. Frukten som är
4-5 fäntig, öpnar sig ofwantil, och liknar en
Romersk Catholik prästniessa (hvarfbre Tyskarne
kalla den så); den purgerar starkt; och torkad
samt pulveriserad, dödar den ohyra i huswud
och fläder.

Af Trætet kunnna Spinräcksrullar, Schach-
spel och Instrumenter förfärdigas, åfwen som
goda tandpetare och fökessidor.

Kol af Alster brände åro af alla de finaste
til Teckningar.

Arre. (Betula incana.)

Denna Buske skiljs från den almånnna Alen
genom de på undre sidan hvita bladen, och olis-
ka skapnad af blommar, frukt, bark och trå.

Den växer hastigt och faller väl i ögonen,
och kan således updragas til plantager.

I Norrige betjenar man sig af bärken til svart färg; och med de unga stöten utfordras fären vårtiden, för at drifwa vattnet ifrån dem, som ejest skulle förorsaka, wattenrot.

Benwed. (Cornus sanginea.)

Växer i Skåne, och på Gotland och Öland, 8 a 10 fot hög med långa utsträckta grenar, hvilka om hösten åfwen som bladen synas så röda, som wäre de med blod bestänkte. Härav kallas den i England, Bloody Twig. Busken kan tjena til hägnad, där marken icke är fidländt. Træt är hårdt och segt, hvarföre det är dugligt til Laddstöckar och för Svarfware.

Af de svarta bären kan en Olja århållas til Lampor.

Fortsättning nästa år.
